

UBND TỈNH KON TUM
SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

Số: 27 /SGDDĐT-GDTrH

V/v triển khai Công văn số 6359/ BGDDĐT-
GDTrH ngày 04/12/2015 của Bộ GD&ĐT
về mô hình trường học mới cấp THCS

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Kon Tum, ngày 11 tháng 01 năm 2016

Kính gửi:

- Các phòng Giáo dục và Đào tạo;
- Trường PTDTNT huyện Đăk Hà.

Ngày 04/12/2015, Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành Công văn số 6359/ BGDDĐT-GDTrH về việc đánh giá kết quả bước đầu triển khai mô hình trường học mới cấp THCS và lưu ý trong quá trình triển khai tiếp theo, Sở Giáo dục và Đào tạo yêu cầu như sau:

1. Các phòng Giáo dục và Đào tạo có các trường THCS thực hiện dạy học theo mô hình trường học mới

- Chỉ đạo các trường này tổ chức phổ biến, quán triệt đến toàn thể cán bộ, giáo viên, nhân viên của các trường nội dung Công văn số 6359/ BGDDĐT-GDTrH ngày 04/12/2015 của Bộ Giáo dục và Đào tạo (gửi kèm Công văn này) để nắm được tình hình triển khai chung trên phạm vi cả nước và nắm được tinh thần chỉ đạo của Bộ về những vấn đề cần quan tâm điều chỉnh và một số vấn đề cần lưu ý trong quá trình thực hiện.

- Nắm vững những nội dung trọng tâm của các Công văn số 6359/ BGDDĐT-GDTrH ngày 04/12/2015 về việc triển khai mô hình trường học mới cấp THCS, Công văn số 4668/BGDDĐT-GDTrH ngày 10/9/2015 về việc hướng dẫn triển khai mô hình trường học mới Việt Nam cấp THCS từ năm học 2015 – 2016, Công văn số 4669/BGDDĐT-GDTrH ngày 10/9/2015 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc hướng dẫn đánh giá học sinh THCS theo mô hình trường học mới để chỉ đạo các đơn vị tổ chức thực hiện nghiêm túc, hiệu quả đúng tinh thần chỉ đạo.

2. Đối với các trường tham gia mô hình trường học mới

- Kịp thời triển khai nội dung Công văn số 6359/ BGDDĐT-GDTrH ngày 04/12/2015 về việc hướng dẫn triển khai mô hình trường học mới của Bộ Giáo dục và Đào tạo đến toàn thể cán bộ, giáo viên, nhân viên của nhà trường.

- Chỉ đạo các giáo viên tham gia dạy học theo mô hình và bộ phận có liên quan thực hiện nghiêm túc những nội dung chỉ đạo tại Công văn nói trên và các công văn chỉ đạo khác của Bộ và Sở Giáo dục và Đào tạo về việc triển khai dạy học theo mô hình trường học mới cấp THCS.

- Tăng cường kiểm tra, giám sát, hướng dẫn, giúp đỡ để giáo viên thực hiện nghiêm túc, hiệu quả, đúng tinh thần chỉ đạo.

3. Những điểm cần đặc biệt lưu ý

- Việc đánh giá học sinh trong mô hình trường học mới nhằm giúp học sinh tiến bộ thông qua từng hoạt động học cụ thể; từng bước hoàn thiện những kiến thức, kỹ năng còn hạn chế để có thể hoàn thành tốt các bài kiểm tra định kỳ; không so sánh học sinh này với học sinh khác. Như vậy, việc đánh giá học sinh trong cả quá trình dạy học và kết quả học tập, rèn luyện phản ánh phẩm chất và năng lực của học sinh, không đơn thuần đánh giá, xếp loại hạnh kiểm và học lực. Không nên so sánh học sinh mô hình trường học mới với học sinh được đánh giá theo Thông tư 58/2011/TT-BGDĐT ngày 12/12/2011, vì việc đánh giá học sinh theo Thông tư 58 là đánh giá kết quả giáo dục học sinh, tập trung vào việc đánh giá, xếp loại hạnh kiểm và học lực.

Sở GDĐT yêu cầu các phòng GDĐT, trường PTDTNT huyện Đăk Hà chịu trách nhiệm thực hiện và chỉ đạo nhà trường thực hiện nghiêm túc yêu cầu nói trên, tuyệt đối không để các nhà trường bằng cách này hay cách khác so sánh kết quả bài kiểm tra định kỳ của học sinh học theo mô hình trường học mới với các học sinh khác. Các cấp quản lý cũng không yêu cầu nhà trường và giáo viên bổ sung các hình thức khác để kiểm tra, đánh giá học sinh.

Nhận được Công văn này, yêu cầu các đơn vị nghiêm túc triển khai thực hiện. Các khó khăn, vướng mắc nảy sinh trong quá trình tổ chức thực hiện cần báo cáo kịp thời về Sở (qua phòng Giáo dục Trung học, điện thoại: 0603913024, email: phonggdtrhsokontum@moet.edu.vn) để được giải đáp./.

Nơi nhận: *muah*

- Như trên;
- Giám đốc, các PGD (để theo dõi);
- Lưu VT, GDTrH.

Nguyễn Hóa

Số: 6359/BGDĐT-GDTrH

V/v đánh giá kết quả bước đầu triển khai
mô hình trường học mới cấp THCS và lưu ý
trong quá trình triển khai tiếp theo

Hà Nội, ngày 04 tháng 12 năm 2015

Kính gửi: Các sở giáo dục và đào tạo

Thực hiện kế hoạch triển khai mô hình trường học mới cấp THCS, trong tháng 10 và tháng 11 năm 2015, Bộ Giáo dục và Đào tạo (GDĐT) đã tổ chức khảo sát tình hình thực hiện tại 15 tỉnh/thành phố. Căn cứ tình hình thực tế, Bộ GDĐT đề nghị các sở GDĐT phổ biến và chỉ đạo thực hiện công văn này đến tất cả cán bộ quản lý, giáo viên triển khai mô hình trường học mới. Trong quá trình triển khai thực hiện, nếu có bất kỳ khó khăn, vướng mắc hoặc có sáng kiến nào, đề nghị các sở GDĐT báo cáo kịp thời về Bộ GDĐT để được hướng dẫn giải quyết.

I. Kết quả bước đầu triển khai mô hình trường học mới đối với lớp 6

1. Các đơn vị đã tích cực triển khai thực hiện mô hình trường học mới cấp THCS theo Công văn số 4668/BGDĐT-GDTrH ngày 10/9/2015 và Công văn số 4669/BGDĐT-GDTrH ngày 10/9/2015. Cán bộ quản lý và giáo viên đã tích cực tự tìm tòi, nghiên cứu để triển khai mô hình trường học mới tại các trường THCS. Giáo viên đã bước đầu biết linh hoạt, chủ động điều chỉnh tài liệu Hướng dẫn học.

2. Việc tổ chức dạy học theo mô hình trường học mới tạo được không khí vui tươi và thuận lợi cho quá trình tổ chức các hoạt động học tập, tăng cường được mối liên hệ giữa học sinh với học sinh, học sinh với giáo viên, nhà trường với phụ huynh học sinh và cộng đồng.

3. Giáo viên bước đầu đã biết tổ chức hoạt động học cho học sinh theo phương pháp và kỹ thuật dạy học tích cực thông qua các hoạt động học trong mỗi bài học của mô hình trường học mới; giờ học đã cởi mở hơn, mối quan hệ giữa giáo viên và học sinh gần gũi, thân thiện hơn.

4. Học sinh đã bước đầu bắt nhịp được với hình thức học tập mới học sinh; tích cực và tự lực hơn trong học tập; bước đầu biết trao đổi thảo luận cặp đôi, thảo luận nhóm; có tiến bộ trong giao tiếp, hợp tác, hỗ trợ lẫn nhau trong học tập.

II. Những vấn đề cần quan tâm điều chỉnh

1. Nhận thức đúng về chương trình giáo dục trong mô hình trường học mới

Mô hình trường học mới thực hiện theo Chương trình giáo dục phổ thông hiện hành. Nội dung các bài học theo mô hình trường học mới được thực hiện trên nguyên tắc đảm bảo mục tiêu về kiến thức, kỹ năng, thái độ của Chương trình giáo dục phổ thông hiện hành, đồng thời phù hợp với việc thực hiện các phương pháp và kỹ thuật dạy học tích cực nhằm phát triển năng lực học sinh. Tổ chức dạy học theo mô hình trường học mới phải đảm bảo vừa đạt được yêu cầu về kiến thức, kỹ năng, thái độ của chương trình hiện hành, vừa góp phần phát triển được năng lực và phẩm chất của học sinh.

2. Nhận thức đúng bản chất của từng hoạt động trong tiến trình bài học

Tiến trình bài học trong mô hình trường học mới được thiết kế thành các hoạt động học theo tiến trình sư phạm của các phương pháp dạy học tích cực như: dạy học giải quyết vấn đề, dạy học tìm tòi nghiên cứu, phương pháp "Bàn tay nặn bột" và các phương pháp dạy

học đặc thù bộ môn... Tuy có những điểm khác nhau nhưng tiên trình sư phạm của các phương pháp dạy học tích cực đều tuân theo con đường nhận thức chung. Vì vậy, mỗi bài học trong mô hình trường học mới đều được thiết kế theo 5 hoạt động: Khởi động, Hình thành kiến thức, Luyện tập, Vận dụng, Tìm tòi mở rộng. Giáo viên cần hiểu đúng bản chất của từng hoạt động trong mỗi bài học để vận dụng linh hoạt, phù hợp với phương pháp dạy học tích cực theo đặc thù môn học. *Khi cần, giáo viên có thể thực hiện việc chốt kiến thức, kỹ năng để học sinh chính thức ghi nhận và vận dụng trong các hoạt động "Hình thành kiến thức" hoặc/và "Luyện tập" (Có Phụ lục kèm theo).*

3. Nhận thức đúng vai trò của giáo viên trong tổ chức hoạt động học theo nhóm

a) Xác định và giao nhiệm vụ học tập cho các nhóm một cách cụ thể và rõ ràng. Mỗi nhiệm vụ học tập phải đảm bảo cho học sinh hiểu rõ: *mục đích, nội dung, cách thức hoạt động (theo kỹ thuật dạy học tích cực được sử dụng) và sản phẩm học tập phải hoàn thành* (Lưu ý tăng cường các câu hỏi "Như thế nào?", "Tại sao?"...).

b) Quan sát, phát hiện những khó khăn mà học sinh gặp phải; hỗ trợ kịp thời cho từng học sinh và cả nhóm. Khi giúp đỡ học sinh, cần gợi mở để học sinh tự lực hoàn thành nhiệm vụ; khuyến khích để học sinh hợp tác, hỗ trợ lẫn nhau trong việc giải quyết nhiệm vụ học tập; giao thêm nhiệm vụ cho những học sinh hoàn thành trước nhiệm vụ (yêu cầu nâng cao hoặc giúp đỡ các bạn khác...).

c) Hướng dẫn việc tự ghi bài của học sinh: kết quả hoạt động cá nhân, kết quả thảo luận nhóm, nhận xét của giáo viên và nội dung bài học vào vở; không "đọc – chép" hay yêu cầu học sinh chép lại toàn bộ nội dung bài học trong tài liệu Hướng dẫn học.

d) Sử dụng hợp lý phòng học bộ môn, thiết bị dạy học, học liệu và các công cụ hỗ trợ trong lớp học, nhất là việc sử dụng bảng trong việc hỗ trợ tiên trình tổ chức hoạt động học của học sinh như: ghi những nội dung cơ bản, cốt lõi của bài học; những gợi ý, hướng dẫn của giáo viên; những kết quả hoạt động học của học sinh... Không nên in lại các phiếu học tập khi nội dung đã có trong sách Hướng dẫn học.

4. Nhận thức đúng về đánh giá học sinh

Đánh giá học sinh mô hình trường học mới được thực hiện theo Công văn số 4669/BGDĐT-GDTrH ngày 10/9/2015 của Bộ GDĐT, không áp dụng theo Thông tư 58/2011/TT-BGDĐT ngày 12/12/2011. Bộ GDĐT đã gửi một số câu hỏi/bài tập minh họa các mức yêu cầu trong đề kiểm tra định kì trên "Trường học kết nối", mục "Trường học mới". Đề nghị các sở GDĐT hướng dẫn giáo viên tham khảo, vận dụng.

Việc đánh giá trong quá trình dạy học nhằm giúp học sinh tiến bộ thông qua từng hoạt động học cụ thể; từng bước hoàn thiện những kiến thức, kỹ năng còn hạn chế để có thể hoàn thành tốt các bài kiểm tra định kì; không so sánh học sinh này với học sinh khác. Trong quá trình tổ chức hoạt động học của học sinh, giáo viên theo dõi, hướng dẫn, hỗ trợ học sinh vượt qua khó khăn kết hợp nhận xét, đánh giá trước hết bằng lời nói; trong mỗi giờ học giáo viên cần ghi nhận xét, đánh giá vào vở học của một số học sinh và luân phiên để mỗi học sinh đều được ghi nhận xét, đánh giá trong mỗi học kì. Như vậy, Công văn số 4669/BGDĐT-GDTrH ngày 10/9/2015 hướng dẫn hoạt động đánh giá trong cả quá trình dạy học và kết quả học tập, rèn luyện, phản ánh phẩm chất và năng lực của học sinh, không đơn thuần đánh giá, xếp loại hạnh kiểm và học lực.

Không nên so sánh học sinh mô hình trường học mới với học sinh được đánh giá theo Thông tư 58/2011/TT-BGDĐT ngày 12/12/2011 vì việc đánh giá học sinh theo

Thông tư 58 là đánh giá kết quả giáo dục học sinh, tập trung vào việc đánh giá, xếp loại hạnh kiểm và học lực.

5. Nhận thức đúng vai trò của Hội đồng tự quản học sinh

Hội đồng tự quản (HĐTQ) học sinh là một tổ chức của học sinh, do học sinh bầu ra ở từng lớp, dưới sự hướng dẫn của giáo viên chủ nhiệm và cha mẹ học sinh để tổ chức các hoạt động học tập, vui chơi của chính học sinh; đồng thời quản lí, giám sát, điều chỉnh các hoạt động đó. Các hoạt động của HĐTQ giúp học sinh tham gia một cách dân chủ tích cực vào quá trình học tập và giáo dục học sinh. *HĐTQ không làm thay công việc của giáo viên trong các giờ học mà chỉ tổ chức các hoạt động bổ trợ ngoài giờ lên lớp như: chia sẻ, tìm hiểu các sản phẩm học tập trong "Hoạt động vận dụng" và "Hoạt động tìm tòi mở rộng" của học sinh trong lớp theo yêu cầu của giáo viên; các hoạt động sinh hoạt tập thể trong và ngoài giờ lên lớp ở lớp và ở trường; hỗ trợ giáo viên chủ nhiệm quản lí lớp học thông qua việc theo dõi, quản lí, sử dụng các công cụ hỗ trợ đang có trong lớp; truyền đạt với giáo viên ý kiến phản ánh của học sinh trong lớp...*

6. Nhận thức đúng về trang trí lớp học

Việc trang trí lớp học là nhằm tăng cường các công cụ hỗ trợ hoạt động học của học sinh trong và ngoài giờ lên lớp. Vì vậy, mỗi công cụ được sử dụng đều phải đảm bảo tính hiệu quả và được sử dụng thường xuyên, tránh hình thức, lãng phí. Việc làm các công cụ trang trí cần phải được giao và hướng dẫn cho học sinh tự thực hiện, tuyệt đối không làm thay hoặc thu tiền để mua hoặc thuê người khác làm. Ví dụ: "Bản đồ cộng đồng" phải do học sinh cùng nhau thiết kế và tự vẽ để học sinh trong lớp biết được vị trí của nhà mình so với trường và nhà các bạn trong lớp; "Góc học tập" là nơi để học sinh chia sẻ các sản phẩm học tập của mình, nhất là sản phẩm của "Hoạt động vận dụng" và "Hoạt động tìm tòi mở rộng", tùy vào điều kiện không gian lớp học để hướng dẫn học sinh tự làm và bố trí cho phù hợp; "Góc thư viện" là nơi để học sinh hoặc cha mẹ học sinh tự nguyện góp những cuốn sách phù hợp với chương trình học tập của học sinh...

7. Nhận thức đúng về ý nghĩa của "Sổ tay lên lớp" (Ghi chép cá nhân)

Mô hình trường học mới không yêu cầu giáo viên soạn giáo án, vì tài liệu Hướng dẫn học đã hướng dẫn chi tiết các hoạt động. Song giáo viên cần phải chuẩn bị bài dạy, dự kiến tình huống lên lớp, điều chỉnh các hoạt động khi thấy cần thiết, bổ sung thông tin cho phù hợp với đối tượng học sinh, ghi chép những nội dung cần điều chỉnh trong tài liệu, ghi chép lại các thắc mắc của học sinh và cha mẹ học sinh về nội dung bài học, ghi chép những điều cần lưu ý liên quan đến học sinh,... Các nội dung đó được ghi chép vào "Sổ tay lên lớp" (ghi chép cá nhân), các cấp quản lí không kiểm tra nội dung ghi chép trong "Sổ tay lên lớp" của giáo viên.

III. Một số lưu ý khác

1. Việc triển khai mô hình trường học mới cần nghiên cứu vận dụng hợp lý các chủ trương đổi mới giáo dục phổ thông như:

- Động viên học sinh tích cực tham gia Cuộc thi vận dụng kiến thức liên môn để giải quyết các tình huống thực tiễn và Cuộc thi khoa học kĩ thuật dành cho học sinh trung học.

- Triển khai thực hiện tốt Công văn số 5555/BGDĐT-GDTrH ngày 08/10/2014 của Bộ GDĐT về việc hướng dẫn sinh hoạt chuyên môn về đổi mới phương pháp dạy học và kiểm tra, đánh giá; tổ chức và quản lí các hoạt động chuyên môn của trường trung học/trung tâm giáo dục thường xuyên qua mạng.

- Khuyến khích tổ chức, thu hút học sinh tham gia các hoạt động góp phần phát triển năng lực học sinh như: Văn hóa - văn nghệ, thể dục – thể thao; các hội thi năng khiếu; các hoạt động giao lưu,... trên cơ sở tự nguyện của nhà trường, cha mẹ học sinh và học sinh, phù hợp với đặc điểm tâm sinh lí và nội dung học tập của học sinh; tăng cường tính giao lưu, hợp tác nhằm thúc đẩy học sinh hứng thú học tập, rèn luyện kỹ năng sống, bổ sung hiểu biết về các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc và tinh hoa văn hóa thế giới.

2. Hồ sơ học sinh chuyển đến và đi: nếu học sinh đang học ở lớp/trường theo mô hình trường học mới mà chuyển đến lớp/trường khác không học theo mô hình trường học mới hoặc ngược lại, thì cần chuyển toàn bộ hồ sơ ở trường cũ của học sinh đó đến trường mới lưu giữ (ghép) cùng với hồ sơ ở trường mới theo quy định, không phải làm bổ sung hay thay đổi hồ sơ từ lớp/trường cũ.

3. Trong Sổ đánh giá học sinh, đối với các môn ngoại ngữ, ghi điểm trung bình môn Học kì I vào cột "Điểm bài kiểm tra cuối Học kì I" và trung bình môn Cả năm học vào cột "Điểm bài kiểm tra cuối năm học".

4. Các môn tự chọn và các hoạt động giáo dục khác được thực hiện theo quy định hiện hành.

5. Thường xuyên liên hệ với phụ huynh học sinh, có thể mời phụ huynh học sinh đến dự giờ, thăm lớp; cách thức liên hệ với phụ huynh học sinh cần linh hoạt, có thể sử dụng email, tin nhắn, số liên lạc điện tử...

6. Các nhà trường chỉ đạo tổ chức sinh hoạt tổ/nhóm chuyên môn thông qua dự giờ, rút kinh nghiệm để góp ý hoàn thiện các chủ đề, tiến trình dạy học và phương pháp tổ chức hoạt động dạy học; không kiểm tra "Sổ tay lên lớp" của giáo viên, không xếp loại giờ dạy của giáo viên khi giáo viên không có nhu cầu xếp loại./.

Nơi nhận:

- Như trên;
- Bộ trưởng (để báo cáo);
- Các thứ trưởng (để biết);
- Lưu: VT, Vụ GDTrH.

**KT. BỘ TRƯỞNG
THỨ TRƯỞNG**

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

PHỤ LỤC

**Nội dung và phương thức tổ chức các hoạt động học của học sinh
theo mô hình trường học mới cấp trung học cơ sở**

(Kèm theo Công văn số 6359/BGDĐT-GDTrH ngày 04 tháng 12 năm 2015)

I. Bản chất của các hoạt động học

1. Hoạt động khởi động: Mục đích của hoạt động này là tạo tâm thế học tập học sinh, giúp học sinh ý thức được nhiệm vụ học tập, hứng thú học bài mới. Giáo viên sẽ tạo tình huống học tập dựa trên việc huy động kiến thức, kinh nghiệm của bản thân học sinh có liên quan đến vấn đề xuất hiện trong tài liệu hướng dẫn học; làm bộc lộ "cái" học sinh đã biết, bổ khuyết những gì cá nhân học sinh còn thiếu, giúp học sinh nhận ra "cái" chưa biết và muốn biết thông qua hoạt động này. Từ đó, giúp học sinh suy nghĩ và bộc lộ những quan niệm của mình về vấn đề sắp tìm hiểu, học tập. Vì vậy, các câu hỏi/nhiệm vụ trong hoạt động khởi động là những câu hỏi/vấn đề mở, không cần có câu trả lời hoàn chỉnh. *Kết thúc hoạt động này, giáo viên không chốt về nội dung kiến thức mà chỉ giúp học sinh phát biểu được vấn đề để học sinh chuyển sang các hoạt động tiếp theo nhằm bổ sung những kiến thức, kỹ năng mới, qua đó tiếp tục hoàn thiện câu trả lời hoặc giải quyết được vấn đề.*

2. Hoạt động hình thành kiến thức: Mục đích của hoạt động này là giúp học sinh chiếm lĩnh được kiến thức, kỹ năng mới và đưa các kiến thức, kỹ năng mới vào hệ thống kiến thức, kỹ năng của bản thân. Giáo viên giúp học sinh xây dựng được những kiến thức mới thông qua các hoạt động khác nhau như: nghiên cứu tài liệu; tiến hành thí nghiệm, thực hành; hoạt động trải nghiệm sáng tạo... *Kết thúc hoạt động này, trên cơ sở kết quả hoạt động học của học sinh thể hiện ở các sản phẩm học tập mà học sinh hoàn thành, giáo viên cần chốt kiến thức mới để học sinh chính thức ghi nhận và vận dụng.*

3. Hoạt động luyện tập: Mục đích của hoạt động này là giúp học sinh củng cố, hoàn thiện kiến thức, kỹ năng vừa lĩnh hội được. Trong hoạt động này, học sinh được yêu cầu áp dụng trực tiếp kiến thức vào giải quyết các câu hỏi/bài tập/tình huống/vấn đề trong học tập. *Kết thúc hoạt động này, nếu cần, giáo viên có thể lựa chọn những vấn đề cơ bản về phương pháp, cách thức giải quyết các câu hỏi/bài tập/tình huống/vấn đề để học sinh ghi nhận và vận dụng, trước hết là vận dụng để hoàn chỉnh câu trả lời/giải quyết vấn đề đặt ra trong "Hoạt động khởi động".*

4. Hoạt động vận dụng: Mục đích của hoạt động này là giúp học sinh vận dụng được các kiến thức, kỹ năng đã học để phát hiện và giải quyết các tình huống/vấn đề trong cuộc sống ở gia đình, địa phương. Giáo viên cần gợi ý học sinh về những hoạt động, sự hiện, hiện tượng cần quan sát trong cuộc sống hàng ngày, mô tả yêu cầu về sản phẩm mà học sinh cần hoàn thành để học sinh quan tâm thực hiện. *Hoạt động này không cần tổ chức ở trên lớp và không đòi hỏi tất cả học sinh phải tham gia. Tuy nhiên, giáo viên cần quan tâm, động viên để có thể thu hút nhiều học sinh tham gia một cách tự nguyện; khuyến khích những học sinh có sản phẩm chia sẻ với các bạn trong lớp.*

5. Hoạt động tìm tòi mở rộng: Mục đích của hoạt động này là giúp học sinh không bao giờ dừng lại với những gì đã học và hiểu rằng ngoài những kiến thức được học trong nhà trường còn rất nhiều điều có thể và cần phải tiếp tục học, ham mê học tập suốt đời. Giáo viên cần khuyến khích học sinh tiếp tục tìm tòi và mở rộng kiến thức ngoài lớp học. Học sinh tự đặt ra các tình huống có vấn đề nảy sinh từ nội dung bài học, từ thực tiễn cuộc sống, vận dụng các kiến thức, kĩ năng đã học để giải quyết bằng những cách khác nhau. *Cũng như "Hoạt động vận dụng", hoạt động này không cần tổ chức ở trên lớp và không đòi hỏi tất cả học sinh phải tham gia. Tuy nhiên, giáo viên cần quan tâm, động viên để có thể thu hút nhiều học sinh tham gia một cách tự nguyện; khuyến khích những học sinh có sản phẩm chia sẻ với các bạn trong lớp.*

II. Ý nghĩa của các hoạt động

1. *Hoạt động cá nhân* là hoạt động yêu cầu học sinh thực hiện các bài tập/nhiệm vụ một cách độc lập. Loại hoạt động này nhằm tăng cường khả năng làm việc độc lập của học sinh. Nó diễn ra khá phổ biến, đặc biệt là với các bài tập/nhiệm vụ có yêu cầu khám phá, sáng tạo hoặc rèn luyện đặc thù. Giáo viên cần đặc biệt coi trọng hoạt động cá nhân vì nếu thiếu nó, nhận thức của học sinh sẽ không đạt tới mức độ sâu sắc và chắc chắn cần thiết, cũng như các kĩ năng sẽ không được rèn luyện một cách tập trung.

2. *Hoạt động cặp đôi và hoạt động nhóm* là những hoạt động nhằm giúp học sinh phát triển năng lực hợp tác, tăng cường sự chia sẻ và tính cộng đồng. Thông thường, hình thức hoạt động cặp đôi được sử dụng trong những trường hợp các bài tập/ nhiệm vụ cần sự chia sẻ, hợp tác trong nhóm nhỏ gồm 2 em. Ví dụ: kể cho nhau nghe, nói với nhau một nội dung nào đó, đổi bài cho nhau để đánh giá chéo,...; còn hình thức hoạt động nhóm (từ 3 em trở lên) được sử dụng trong trường hợp tương tự, nhưng nghiêng về sự hợp tác, thảo luận với số lượng thành viên nhiều hơn.

3. *Hoạt động chung cả lớp* là hình thức hoạt động phù hợp với số đông học sinh. Đây là hình thức nhằm tăng cường tính cộng đồng, giáo dục tinh thần đoàn kết, sự chia sẻ, tinh thần chung sống hài hoà. Hoạt động chung cả lớp thường được vận dụng trong các tình huống sau: nghe giáo viên hướng dẫn chung; nghe giáo viên nhắc nhở, tổng kết, rút kinh nghiệm; học sinh luyện tập trình bày miệng trước tập thể lớp... Khi tổ chức hoạt động chung cả lớp, giáo viên tránh biến giờ học thành giờ nghe thuyết giảng hoặc vấn đáp vì như vậy sẽ làm giảm hiệu quả và sai mục đích của hình thức hoạt động này.

4. *Hoạt động với cộng đồng* là hình thức hoạt động của học sinh trong mối tương tác với xã hội. Hoạt động với cộng đồng bao gồm các hình thức, từ đơn giản như: nói chuyện với bạn bè, hỏi người thân trong gia đình,... đến những hình thức phức tạp hơn như: tham gia bảo vệ môi trường, tìm hiểu các di tích văn hoá, lịch sử ở địa phương,...

III. Tiến trình hoạt động nhóm

Ở các lớp học theo mô hình trường học mới, học sinh ngồi học theo nhóm. Tuy nhiên, không phải lúc nào học sinh cũng hoạt động theo nhóm. Học sinh vẫn làm việc cá nhân, theo cặp trong nhóm. Các hình thức làm việc trong nhóm được thay đổi thường

xuyên căn cứ vào yêu cầu của tài liệu Hướng dẫn học và thiết kế hoạt động của giáo viên.

1. Làm việc cá nhân: Trước khi tham gia phối hợp với bạn học trong các nhóm nhỏ, cá nhân luôn có một khoảng thời gian với các hoạt động để tự lĩnh hội kiến thức, chuẩn bị cho các hoạt động đóng vai hay thảo luận trong nhóm. Phổ biến nhất có thể kể đến các hoạt động như đọc mục tiêu bài học, đọc văn bản, giải bài toán để tìm kết quả,...

Cá nhân làm việc độc lập nhưng vẫn có thể tranh thủ hỏi hay trả lời bạn trong nhóm, vẫn thực hiện các yêu cầu của nhóm trưởng (nếu có) để phục vụ cho các hoạt động cá nhân.

Tần suất của các hoạt động cá nhân trong nhóm rất lớn và chiếm ưu thế hơn so với các hoạt động khác. Làm việc cá nhân giúp học sinh có thời gian tập trung tự nghiên cứu, tự khám phá kiến thức, tự chuẩn bị những gì cần thiết trước khi sử dụng nó để có những hoạt động khác cùng cả nhóm. Trong quá trình làm việc cá nhân, gặp những gì không hiểu, học sinh có thể hỏi bạn ngồi cạnh hoặc nêu ra trong nhóm để các thành viên khác cùng trao đổi và nếu nhóm không giải quyết được vấn đề thì nhóm trưởng có thể nhờ giáo viên hỗ trợ.

2. Làm việc theo cặp (2 học sinh): Tùy theo hoạt động học tập, có lúc học sinh sẽ làm việc theo cặp trong nhóm. Giáo viên lưu ý cách chia nhóm sao cho không học sinh nào bị lẻ khi hoạt động theo cặp. Nếu không, giáo viên phải cho đan chéo giữa các nhóm để đảm bảo tất cả học sinh đều được làm việc. Làm việc theo cặp rất phù hợp với các công việc như: kiểm tra dữ liệu, giải thích, chia sẻ thông tin; thực hành kỹ năng giao tiếp cơ bản (ví dụ như nghe, đặt câu hỏi, làm rõ một vấn đề), đóng vai.

Làm việc theo cặp sẽ giúp học sinh tự tin và tập trung tốt vào công việc nhóm. Quy mô nhỏ này cũng là nền tảng cho sự chia sẻ và hợp tác trong nhóm lớn hơn sau này.

3. Làm việc chung cả nhóm: Trong các giờ học có các hoạt động cả nhóm cùng hợp tác. Ví dụ, sau khi học sinh tự đọc một câu chuyện, trưởng nhóm sẽ dẫn dắt các bạn trao đổi về một số vấn đề của câu chuyện đó; hoặc sau khi một cá nhân trong nhóm đã đưa ra kết quả của một bài toán, nhóm sẽ cùng trao đổi nhận xét, bổ sung về cách giải bài toán đó; hoặc là học sinh trong nhóm sẽ cùng thực hiện một dự án nhỏ với sự chuẩn bị và phân chia công việc rõ ràng,... Nhóm là hình thức học tập phát huy rất tốt khả năng sáng tạo nên hình thức này để phù hợp với các hoạt động cần thu thập ý kiến và phát huy sự sáng tạo. Điều quan trọng là học sinh cần phải biết mình làm gì và làm như thế nào khi tham gia làm việc nhóm.

Để hoạt động nhóm đạt hiệu quả, mỗi nhóm tốt nhất nên chỉ có 4 học sinh hoặc nhiều nhất là 6 học sinh; mỗi lớp không nhất thiết chỉ tổ chức thành 6 nhóm.

4. Làm việc cả lớp: Kết thúc "Hoạt động hình thành kiến thức", thông thường cần tổ chức hoạt động chung cả lớp để học sinh được trình bày, thảo luận về kết quả hoạt động nhóm; giáo viên chốt kiến thức cho học sinh ghi nhận và vận dụng. Trong quá trình tổ chức "Hoạt động luyện tập", nếu phát hiện học sinh có nhiều ý kiến khác nhau xung quanh một vấn đề hoặc có những khó khăn mà nhiều học sinh không thể

vượt qua, giáo viên có thể dừng công việc của các nhóm lại để tập trung cả lớp làm sáng tỏ các vấn đề còn băn khoăn.

Như vậy, việc lựa chọn hình thức làm việc cá nhân, cặp đôi, nhóm hay cả lớp phụ thuộc vào yêu cầu của các loại hình hoạt động và luyện tập. Tài liệu Hướng dẫn học chỉ là một gợi ý cho việc tổ chức các hình thức hợp tác này, giáo viên cần lưu ý không phải luôn tuân theo một cách máy móc thiết kế có sẵn của tài liệu. Tùy vào đặc điểm chung của học sinh và ý tưởng dạy học, giáo viên có sự thay đổi, điều chỉnh một cách linh hoạt song vẫn phải phù hợp với mục tiêu bài học, đảm bảo tính hiệu quả và tạo hứng thú cho học sinh.

Ngoài ra, giáo viên cần tránh dạy học đồng loạt theo hướng định lượng thời gian, bắt học sinh theo kịp tiến độ một cách khiên cưỡng, thông báo chung hoặc ghi các nội dung trên bảng trong khi hầu hết học sinh đã hiểu và làm được; chốt kiến thức trong từng phần nhỏ; cho học sinh giơ tay phát biểu quá nhiều gây mất thời gian; thay vì dạy cả lớp như hiện hành thì lại dạy cho nhiều nhóm nên việc giảng giải lặp đi lặp lại ở các nhóm khác nhau; sử dụng câu hỏi phát vấn nhiều và vụn vặt...

IV. Vai trò của các thành viên trong hoạt động nhóm

Để tránh việc tổ chức hoạt động nhóm mang tính hình thức. Trong khi thảo luận nhóm, cần phân rõ vai trò của cá nhân, nhóm trưởng, giáo viên. Cụ thể là:

1. *Cá nhân*: tự đọc, suy nghĩ, giải quyết nhiệm vụ, có thể hỏi các bạn trong nhóm về những điều mình chưa hiểu; khi các bạn cũng gặp khó khăn như mình thì yêu cầu sự trợ giúp của giáo viên. *Mỗi học sinh cần phải được hướng dẫn cụ thể để biết ghi chép những kết quả học tập của mình vào vở học tập, thể hiện ở câu trả lời cho câu hỏi/lời giải của các bài tập/kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập.*

2. *Nhóm trưởng*: thực hiện các nhiệm vụ của cá nhân như những bạn khác; phân công các bạn giúp đỡ nhau; tổ chức cho cả nhóm thảo luận để thực hiện nhiệm vụ học tập; thay mặt nhóm để liên hệ với giáo viên và xin trợ giúp; báo cáo tiến trình học tập nhóm.

3. *Thư kí của nhóm*: thực hiện các nhiệm vụ của cá nhân như các bạn khác; ghi chép lại những nội dung trao đổi hoặc kết quả công việc của nhóm để trao đổi với các nhóm khác hoặc chia sẻ trước cả lớp./.